

(המשך ממסד 15)

חברים, לכונן בארץ דיקטטורה צבאית. גילוי זה אישר כמה פרוטוקולים על כך בהעולם הזה, שנחשבו עד אז כדמיוניים. אבריאלי היה, בשעתו, מנכ"ל משרד ראש הממשלה ומנכ"ל האוצר.

טדי קולק, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, אישיהביצוע העיקרי של בן-גוריון בימים ההם. ב-1952 נגלה העולם הזה (795) כי קולק הציג לבן-גוריון לה"ק קים, מייסד חירום, שהיה צריך לכלול ריתוק עובדים למקומות העבודה, איסור שביחות והפגנות והגבלת חופש הביטוי במדינה.

שימיעון פרק, או מנכ"ל משרד רדיו הביטחון, שמילא יחד עם דיין תפקיד מפתח בקנונייה להדחת פינחס לבון ולי החזרת בן-גוריון משדה-בוקר.

פינחס ספיר, שגוריון החזיר אותו לצידם, כדי שיהיה הצאר הכלכלי במישטר המתוכנן. אולם ספיר התנגש עם דיין ואבריאלי, הפך איומה המושבע של הקבוצה כולה. לאחר-מכן מילא תפקיד-מפתח בגירושה מעמדות השלטון.

יוסף אלמוגי, שטופח על-ידי קבוצת-החצר כמנהיג-הפועלים במישטר ה"מתוכנן. אלמוגי גדל כאיש-האגרוף של אבא חושי, אך אנשי בן-גוריון, ששנאו את חושי ביגלל עצמאותו, השתמשו בו כב"מכשיר לחיסול השפעתו של חושי. אלמו"גי הפך לאחר-מכן אחד מעמודי-התווך של רפ"י.

יוגאל ירון, או בן 39, מי שהיה הרמטכ"ל השני של צה"ל. על-פי הידיעות הסודיות שהגיעו אל ירדי העולם הזה, ה"ר דיין בחשבונו כאיש-מפתח במרבית התוכניות של אבריאלי, קולק וש"ר לשי" גוי המישטר בארץ.

אולי כדאי לגלות כאן כי אחד המודיעים הסודיים ביותר של העולם הזה באותה תקופה היה יועצו הצבאי של בן-גוריון, ה"ר ישראל בר, שהיה שונא מובהק של הקבוצה כולה. במשך שנים סיפק לנו מידע פנימי ביותר על המתרחש בחוג המצומצם של נאמני בן-גוריון, ובכך עזר לנו לחי" שוף את המזימות שנחשפו.

בסופו של דבר לא יצא שום פוטש גלוי או מוטווה אל הפועל. כי בן-גוריון היה ביסודו של דבר, בעל ערכים דמו"קרטיים איתנים. הוא רצה להיות שליט יחיד, ולקראת סוף דרכו פיתח מגמות אוטוקראטיות בולטות יותר. אולם הוא לא היה מסוגל מבחינה נפשית, לע" שות זאת בדרך בלתי-דמוקרטית.

משום כך עלה במוחו הרעיון להתגבר על הבעייה באופן דמוקרטי. העם סירב לתת לו — אייפסם — יותר מ-40% בקלפי. בן-גוריון השתוקק ל"רוב יציב" בכנסת. אך הוסיף מיעוט ליד הקלפי לרוב גדול בפרלמנט?

לכך יש פיתרון פשוט: שינוי שיטת-הבחירות. בעזרת שיטת הבחירות האזורית-רובנית, הנהר"גה בבכירי-הנהגה, התכונן בן-גוריון ליצור מצב שבו יהפכו 40 האחוזים שישו שני בציבור ל-51 אחוזים בי שולטון — כך שובך לשלוט לבדו, מבלי שיצטרך להתחשב באישים ובמיסלגות אחרים.

אין זה מקרה שהחסידי הנלהב ביותר של רעיון זה היה יוגאל ירון, כי ירון חלם על היום שבו יעמוד הוא-עצמו במקומו של בן-גוריון — וינצח לשלוט לבדו.

אנשי ציה לוחט

ה אמר העולם הזה על יוגאל ירון ב-1956, כאשר גילה לראשונה את שאיפותיו הפוליטיות של האלוף-הארכיאר"ל לוג? כדאי להביא את הדברים עתה, כי יש בהם כדי להסביר רבות מן התופעות הקשורות כיום ובתדמיתו של ירון. וכך נאמר עליו בנוף המאמר מלפני 21 שנה:

"בעד הצבאי (ש) קבוצת נעריי החצר) מהבהבת אישיותו שה יוגאל ירון, אדם בעל אמביציה פ"י ליישור לוחט, מנכ"ל ארד-טווח וכישות כימעט-גאוני למשוך את לב ההמוני."

בתוך הכתבה הופיעה מיסגרת, שפירטה את תולדות-חייהם ואופיים של האישים שהוזכרו. על יוגאל ירון נאמר במיסגרת זו:

"...ירון, אדם בעל אמביציות פ"י כעבור שנים הסתבר בר בפרשת-ריגול אומללה, ונפטר בכלא.

דיטיות מרחיקות-לכת, הוא מועמד טיכעו לתפקיד מרכזי ביותר, בי מיקרה שמגמות קבוצה זו תשי תלטנה במדינה. (הכוונה היתה להקמת הדיקטטורה, כחסות כן גוריון, שעזיה דובר ככתבה).

...בניגוד לדעה הנפוצה בישראל, שאר"תה מטפה ירון עצמו בשקידה, לא זנח ירון מעולם את תוכניותיו הפוליטיות. אה"ר שנסבל בן-גוריון בניסיונו למנותו כ"ר שיא האוניברסיטה העברית, הוצעו לירון תפקידים שונים, שנידחו על-ידו כבלתי-מתאימים לרמתו. ערב הבחירות האחרונות (1955) הציעה לו מפא"י את תפקיד שר החינוך, בתנאי שיפוע בחשימתה לכנסת. אולם ירון דרש את תפקיד שר-החוץ, ודחה את ההצעה. שמו נזכר לא-פעם כמ"ר עמד לתפקיד שגריר ישראל בווישניגטון או בלונדון.

"בישרונו התעמולתי המזהיר

בועון זה. כאשר קיבלנו לירינו את העולם הזה, לפני 27 שנים בדיוק, היינו קבוצה של היילים קרובים, שוחררו והרעה מן ה"ר צבא. היתה לנו קירבה נפשית. מיוחדת לחיילי מילחמת-העצמאות, והם ראו בנו את כל-היבטי היחיד המבין את בעיור תיהם.

היינו חריגים גם מבחינה אחרת. כל העיתונים של אז התייחסו אל צה"ל כאל גוף מקודש. מישאלתו של קצין בכיר היתה בבחינת צו אלוהי, ולא עלה על דעת שום עיתון לסרב לה. ואילו אנחנו ראינו את עצמנו כבעלי מניית-יסוד ב"צה"ל, ולא התייחסנו אל הקצינים בהרדה-קודש, בייחוד כשהיו אלה קציני-עורף שבי"ח המילחמה ליי"ד שולחן-הכתיבה. חודשיים בלבד אחרו שהשכר עון עבר לירינה, התנגשנו חזיתית עם הרמטכ"ל, רביאלוף יוגאל ירון.

"העולם הזה" מיום 29.6.50: הכתבה שגרמה לחרם איום של הרמטכ"ל

"העולם הזה" מיום 11.1.51: העמוד המצונזר פקודה של הרמטכ"ל

בעת שירותנו במילחמה התגברו בלבנו ספקות לגבי השימוש הנכון בשירות הב"ר. הודענו לדובר צה"ל שאנו מתכוונים לערוך כתבה על שירות החיי"ל, כדי לעורר ויכוח על נושא זה. ערכי"נו את הכתבה, צילמנו בנות במישר צבאי ביפו, וכתבתנו מאמר שכלל דיעות אפי-קורסיות. בין השאר גיניתי את הנוהל שעל-פיו גויסו בנות בלתי-דתיות למשך שנתיים, בעוד שהדתיות שוחררו כליל. תבענו לקצר את שירות-הבנות, ולהחיל את החובה על כולן — או להעביר את כל השירות של הבנות לפסים של התנדבות. מסרנו את הכתבה לצנזורה הצבאית. ערב הפירסום התקשר עמי דובר צה"ל, משה ("מויש") פרלמן, וביקש להיפגש עמי. נפגשנו במלון ר"ג, ברחוב הירקון בתל-אביב, ששימש או כמיספדת הצנזור רה. מויש הודיע לי שהרמטכ"ל מבקש ממני לגנוז כתבה זו. היה מובן לו מאלו שאיענה לבקשה.

הוא נדהם כאשר אמרתי לו שאין לי כל כוונה כזאת. הסברתי לו שהעולם הזה

של ירון, המקדיש זמן ומרץ רבים לטיפוח יחסים עם העיתונות, עזר לו להעמיד עיניו הציבורית המונה של עצמו, שאינה זהה עם אופיו. "ירון הוא איש משכיל, כוח תיאורטי ניכר, בעל הופעה מקסימה ונימוסים מהוק"צים. אולם יחד עם זה רגיש ירון מאין-כמוהו לביקורת, נוח להתרגן נוכח כל סימן של התנגדות.

ידין מטיל חרם ערכה זו את אופיו של האיש בענה לא רק מידיעות שקלטנו מפי אחרים. לנו, אנשי העולם הזה, היה ניסיון אישי עם יוגאל ירון עוד בראשית דרכנו בשי

עומד להנהיג בארץ סוג חדש של עיתור נות לוחמת, ושנימוקי הרמטכ"ל לגניות הכתבה נראים לנו מופרחים מייסודם. עם כל הכבוד לרמטכ"ל, אמרתי, אנו רואים את עצמנו כנציגי צה"ל לא פחות ממנו. מויש התרעה, ועבר לדבר ב"שפה אחרת. הוא איים עלי שאנחנו עומדים להיכנס לעימות ישיר עם הרמטכ"ל, ושה לא יהיה כדאי לנו. הדברים נגדו לבסוף לסחיטה גלוזייה.

מובן שפירסמנו את הכתבה. היא ה"ר פיעה 29 ביוני 1950. בגיליון העולם הזה (662), הגיליון ה-12 של המערכת ה"ר כחית.

התגובה היתה מיידית ונמרצת: מויש פרלמן הודיע לי שעל-פי ה"ר ראתו האישי של הרמטכ"ל, יוגאל ירון, הטיל הרמטכ"ל חרם על השבועון.

מאותו רגע חדל צה"ל לרכוש מדיי שבוע את הכמות הקבועה של גיליונות העולם הזה, כפי שהוא רוכש כל עיתון אחר במדינה.

היתה זו פעודת-ענישה מוב"הקת, בעיקבות ניסיון-סחיטה גלוי.

מאז היווסדו ועד לאותו יום רכש צה"ל מדי שבוע כמות קבועה של גיליונות (אינו זוכר אם היו אלה מאות או אלפים). מאז, ועד היום הזה, נשאר החרם בתוקפו. צה"ל אינו רוכש אף גיליון אחד של העיתון, ואף בימי המלחמה האחרון נה, כאשר רבבות מקוראי העולם הזה היו מגויסים ושירתו בחזיתות, לא נשבר חרם זה.

צנזורה לשם שחצנות

ל א היה זה הניסיון האחרון, או ה"ר מור ביותר, של העולם הזה עם ה"ר מסכ"ל יוגאל ירון.

בינואר 1951 באה אלינו מישלחת מטעם משותקי צה"ל, ששכנו אז בביתן מס' 19 בתל-השומר (או תל-השומרון). הם ה"ר לנונו על הזנה כחפירה וביקשו את ה"ר ערבותנו המיידית, כדי לשפר את התנאים הקשים שבהם היו.

זיכרונותי מבית-החולים ובתי-ההבראה הצבאיים היו עדיין טריים במוחי, וגיסיטי את המערכת לעניין כדבר מובן-מאליו. חולית-כיסוי שלנו יצאה לביתן 19, שח"ר זה ארוכות עם המשותקים והרופאים, ערכה כתבה מפורטת וחריפה שהיתה מי כוונת נגד אגף-השיקום של משרד-ה"ר ביטחון, שהיה אחראי לנושא זה. רק בדרך-אגב הוזכרה תלונת הנכים כי ה"ר מסכ"ל ביקר אצלם פעם אחת בלבד, נתן להם כשי מישחק-שהמט, ושכח אותם מאו. התגובה היתה מוחצת. ברגע האחרון, ערב הופעת הגיליון, ה"ר דיעה לנו הצנזורה הצבאית שי הכתבה כולה "מעוכבת". באופן פרטי סיפר לי הצנזור כי ההוראה באה אישית מיוגאל ירון, שאלינו העבירה הצנזורה את הכתבה ל" עיון מוקדם!

באותם הימים הודפס העולם הזה כולו בשני צבעים — אדום ושחור — והצבע הראשון של אותו גיליון כבר היה מודפס. עמדה לפנינו בעייה: היה לנו עמוד ריק, שבו מודפסות בצבע אדום הספרות 19.

וכך הופיע גיליון העולם הזה (689), מיום 11.1.51, כשבועמוד 5 מופיע המיספר 19 באדום, ללא כל הסבר, והעמוד כולו ריק. מילבד הכותרת, "לכן המשכיל בעת ההיא ירום" (עמוד ה' 19), ושירו של נתן אלתרמן ממש הכסף. חוקי הצנזורה לא איפשרו לנו להסביר לקוראים את פשר הדברים.

בוה עדיין לא נגמר העניין. באותו שבוע שבו הופיע אצלנו עמוד מורז זה, נקרא עור"ך שבועון צה"ל, מחזנה, אל הרמטכ"ל, וה"ר טל עליו לכתוב באופן בהול כתבה על משותקי הביתן 19. זו התפרסמה בשבוע שלאחר-מכן, כשהיא מלאה תישבות ליי"חס הנהדר שבו זוכים נכים אומללים אלה. במיוחד הועלה בה על נס יחס המופלא של הרמטכ"ל, רביאלוף יוגאל ירון, להושי" בי הביתן מיספר 19.

לפי חשבון גג, נקם אותו חרם שנמ"שך 27 שנים לשבועון גרם של כ"ח מיליון לירות, במחירים של היום. היה זה, מן הסתם, המאמר היקר ביותר שפורסם בשי" בועון זה.